

Informationsunderlag

Datum: 2022-12-01

Diarienummer: 10-2022-1490

Handläggare: Lars Holmquist/Maria Andersson-Iseppi

Telefon:

E-post: lars.holmquist@goteborgenergi.se

Göteborg Energis synpunkter avseende remiss Underlagsrapporter till kommande klimatpolitiskt handlingsplan 2023

Sammanfattning

Enligt klimatlagen ska regeringen vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan. De underlag som vi lämnat synpunkter på har sikte på den kommande handlingsplanen för åren 2023–2026.

Göteborgs stad är remissinstans för underlagsrapporterna till kommande klimatpolitisk handlingsplan. Ett antal nämnder, förvaltningar och bolag är ombedda att lämna synpunkter på områden som berör den egna verksamheten och förslaget i sin helhet. Göteborg Energis synpunkter bifogas.

Göteborg Energi tillstyrker flertalet förslag av dem som har relevans för bolaget.

Bilagor

1. Göteborg Energis synpunkter avseende remiss
Underlagsrapporter till kommande klimatpolitiskt handlingsplan 2023

Ärendet

Göteborg stad är remissinstans och Göteborg Energi bidrar med synpunkter till stadens remissvar.

Bakgrund

Enligt klimatlagen ska regeringen vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan. De underlag som vi lämnat synpunkter på har sikte på den kommande handlingsplanen för åren 2023–2026.

Göteborg som ovan

Per-Anders Gustafsson

Diarienummer

10-2022-1490

Vårt datum/Our date

2022-11-17

Vår referens/Our reference

Lars Holmquist/Maria Andersson-Iseppi

Ert datum/Your date

2022-11-22

Er referens/Your reference

1046/22

anna.saveskog@stadshuset.goteborg.se

Göteborg Energis synpunkter avseende remiss Underlagsrapporter till kommande klimatpolitiskt handlingsplan 2023

Göteborg Energi tillstyrker flertalet förslag av dem som har relevans för bolaget. Däremot är det inte givet att dessa utgör de bästa för att bygga ett klimathandlingsprogram på. Det finns flera andra frågor som också skulle fylla en viktig roll i ett sådant handlingsprogram. Några exempel är CCS och BECCS, sektorkoppling med vätgas och energilagring för ett robust energisystem med mycket väderberoende kraft. Det pågår förvisso redan arbete inom dessa områden, men det gäller också åtskilliga av de lagda förslagen.

Behovet av att klimatomställning och utveckling av totalförsvaret bör göras samtidigt är belyst. Samhället blir inte per automatik mindre sårbart för att det blir fossilfritt. Energisystemet förändras och det kan innebära nya sårbarheter. Ett kraftigt elektrifierat samhälle behöver kanske hantera ett strömavbrott på ett annat sätt i framtiden. Göteborg Energi instämmer i denna analys.

Rapporten (*Lokal och Regional omställning*) redogör för ett antal åtgärder som valts bort och som beskrivs som omhändertagna inom andra utredningar och pågående initiativ. Ett exempel är Stöd för fjärrvärme, stöd för konvertering till fjärrvärme, som inte tydligt adresseras i Fjärr- och kraftvärmestrategin och som kan riskera att ramla mellan stolarna.

Transportsektorns klimatomställning

Sammanfattning av synpunkter

Göteborg Energi tillstyrker rapportens antagande att klimatomställningen behöver vila på tre ben; Ett transporteffektivt samhälle, Hållbara förnybara drivmedel och Energieffektiva fordon, farkoster och fartyg. Att enbart fokusera på elektrifiering av transportsektorn utan att samtidigt adressera energieffektivisering och ett förändrat beteende skulle kunna riskera att klimatmålen inte uppnås, att luftkvaliteten inte förbättras och att andra möjliga transportmedel som cykel inte får samma utveckling i städerna.

Rapporten förutsätter att reduktionsplikten behålls på den nivå som var beslutad sedan tidigare och bedöms som nödvändig för att nå transportsektorns mål till 2030. Den förutsätter också att skattelättnaden är tillfällig. Den nya regeringen har fattat beslut om att sänka reduktionsplikten till EU:s miniminivå vilket innebär att andra åtgärder kommer att krävas för att nå 2030-målet. Detta innebär en svårighet i att bedöma rapportens förslag utifrån om de kommer att vara tillräckliga åtgärder i den kommande klimatpolitiska handlingsplanen.

En bred utredning om reduktionsplikt och/eller utsläppshandelssystem

Göteborg Energi tillstyrker förslaget om att Energimyndigheten får i uppdrag att genom föra en bred utredning. Utredningen föreslås omfatta om ytterligare bränslen och trafikslag kan ingå i reduktionsplikten, en gemensam reduktionsplikt för bensin och diesel, och om rena och höginblandade drivmedel ska vara fortsatt skattebefriade eller om de ska inkluderas i reduktionsplikten.

Det kan vara rimligt att uppdraget även inkluderar de förändringar i reduktionsplikten som regeringen beslutat om att från 2024 sänka reduktionsplikten till EU:s lägstanivå. Den nivån är under förhandling inom REDIII och alltså inte satt ännu.

Inför ett transporteffektivt samhälle som en transportpolitisk princip

Göteborg Energi är positiva till förslaget om transporteffektivitet som grundläggande princip. Det öppnar upp för ett systemtänk med utrymme för nya lösningar och ett förändrat beteende.

Underlätta hemmaladdning – Utred Tillträde till laddning

Göteborg Energi tillstyrker förslaget. EU-kommissionen har uppmanat medlemsländerna att utreda implementering av tillträde till laddning (Right to charge) dvs att det ska vara möjligt för en hyresgäst att installera laddning utan att behöva inhämta godkännande från fastighetsägaren.

Energimyndigheten har gjort en utredning i frågan, "Analys och förslag för bättre tillgång till laddinfrastruktur för hemmaladdning oavsett boendeform" (ER 2021:24)

Näringslivets klimatomställning

De flesta av förslagen och rekommendationerna som berör energisektorn på olika sätt är i grunden bra. Det är dock inte enkelt att se dem som ett underlag till en klimatpolitisk handlingsplan. Dels för att förslagen är många, dels för att det finns flera saker som inte nämns, som Göteborg Energi ser som väl så angelägna. CCS, inklusive BECCS, och sektorkoppling för ett robustare energisystem med mer förnybart är två exempel på perspektiv som saknas. Spännvidden mellan förslagen är också stor. Från ganska allmänna frågor, som borde kunna räknas som hygienkrav (exempelvis Nr 35 om samordning i Regeringskansliet) till detaljerade förslag på styrmedel för arbetsmaskiner (Nr 22). Flera förslag utreds vidare redan i olika sammanhang. Det behöver i och för sig inte utgöra något hinder för att ha med dem i en handlingsplan, men det blir ottydligt när de varvas med helt nya förslag. De förslag, av de som berör Göteborg Energis verksamhet, som vi anser kunna prioriteras är:

Nr 1. Utred ett tvådelat ersättningsystem vid etablering av ny kraft – Acceptans- och tillståndsfrågorna kopplade till framför allt vindkraftsutbyggnaden är avgörande för om elektrifieringen ska lyckas. Ett lokalt ersättningsystem, ofta kallad Bygdepeng, förtjänar att utredas ordentligt.

Nr 2. Utred styrmedel som underlättar användning av spillvärme

Nr 4. Utred villkoren och möjligheterna för kraftvärmeanläggningar att utnyttja full kapacitet året om

Nr 26. Säkerställ långsiktiga mål för EU ETS efter 2030 – EU ETS har visat sig fungera som ett effektivt verktyg i Europas klimatarbete. Att bevara långsiktigheten i verktyget är sannolikt det effektivaste sättet att skapa långsiktiga förutsättningar för näringslivets klimatsatsningar.

Vi vill också lämna två konkreta synpunkter på rapporten:

- I avsnitt 3.5.3.2 om institutionella hinder för att minska förbränning av plast, saknas ett viktigt perspektiv. I den nationella statistiken av svenska klimatutsläpp bokförs koldioxidutsläpp från avfallsförbränning under kategorin "El och värme" istället för "Avfall". Därmed döljs problemet med plastomsättningen för de aktörer som kan göra något åt problemet, som producenter och konsumenterna av varor. Klimatpåverkan i kategorin "Avfall" är relativt liten, och minskande, eftersom den till stora delar avser saker som metanläckage från deponier, men inte konsekvenserna av överkonsumtion av plast. Istället belastar utsläppen från plasthanteringen el- och fjärrvärme-sektorn, som har begränsad rådighet över problemet. Vi anser att emissionerna från avfallsförbränning istället bör redovisas under kategorin "Avfall"
- Förslag nr 13 om investeringsstöd för effektivisering i byggnader är i princip bra. Men det är viktigt att effektiviseringen som stöds inte utvärderas med minimikravet i Boverkets byggregler, BBR, som utgångspunkt. Energikraven i BBR är utformade för att vara teknikneutrala avseende uppvärmningsform när de används som miniminivåer. Om man ställer krav på effektivisering av typen "55 % av kraven i BBR" går teknikneutraliteten förlorad, och fastighetsägaren har ofta inget annat val än att installera en värmepump istället för fjärrvärme, och kanske kompletteras med solceller (vars produktion enligt BBR får räknas av från byggnadens faktiska energianvändning). Resultatet blir en kraftig konkurrensnedvridning med ett ökat eleffektbehov och ökad klimatpåverkan som följd. Detta har synts tydligt i de bidragssystem som hittills tillämpats, trots att Boverket tydligt säger att BBR enbart avser minimikrav. Istället måste energieffektivisering mätas på ett sätt som fångar byggnadens verkliga energi- eller effektbehov. Det görs enklast genom att tillämpa systemgränsen Använd Energi eller ett värmeförlusttal.

Lokal och regional klimatomställning

Sammanfattning av synpunkter

Rapporten utgår från tre kategorier av identifierade hinder för att få fart på klimatomställningen regionalt och lokalt.

De utgörs av brist på eller otillräcklig omfattning av:

- vision, riktning, mål och ledarskap
- organisatorisk kapacitet och resurser för hållbar omställning.
- ramvillkor, kravnivåer.

En rad förslag handlar om att stötta kommuner och regioner genom samordning eller inrättande av funktioner för klimatomställning. Vi har lämnat synpunkter på de

förslag som vi ser har bäring på vår verksamhet och/eller är relevant för situationen i Göteborg.

Det finns säkerligen större effekter av vissa förslag för mindre kommuner med få eller kanske inga dedikerade resurser för klimatomställningsfrågor. Men de identifierade hinder för en kraftfull klimatomställning är relevanta för alla beslutsnivåer.

Förslag 1. Nationell samordnare för Färdplan för kommuner och regioners klimatomställning

Göteborg Energi tillstyrker förslaget om att ta tillvara och vidareutveckla erfarenheterna från Fossilfritt Sverige och Agenda 2030-sekretariatets arbete. En Färdplan för kommuner och regioners klimatomställning föreslår vilken bygger på ömsesidig överenskommelse vilket bygger på logiken från Fossilfritt Sveriges branschspecifika färdplaner vilket har varit ett framgångsrikt sätt att skapa engagemang och tydlighet. Uppdraget föreslås även omfatta att utveckla ett kompetenslyft för klimatet där fokus ska vara systemperspektiv och helhetssyn. Inom ramen för uppdraget föreslås även att arbeta med en förbättrad uppföljning av klimatomställningen.

Erfarenheterna från innovationsprogrammet Viable Cities kommer att utgöra en grund för förslaget avseende framtagandet av färdplan vilket är en fördel för Göteborg.

Vi ser positivt på förslaget om kompetenslyft inom offentlig sektor, särskilt kommunal och regional nivå, för att leda klimatomställning med helhetssyn och systemperspektiv i syfte att ge politiker och tjänstepersoner rätt verktyg och den kunskap som krävs. Däremot är det viktigt att denna kunskap också finns på nationell nivå i beslutfattande organ där styrmedel och förutsättningar för ett långsiktigt klimatarbete sätts.

Förslag 3. Klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner

Denna funktion finns redan i Göteborg stad och Göteborg Energi anser att det kan anses överflödigt i större kommuner som Göteborg, där det finns resurser, för att inrätta en sådan funktion. Förslaget kan däremot vara lämpligt för mindre kommuner där det är svårt att ha tillräckliga resurser för att implementera klimatomställning i kommunens uppdrag. Det är viktigt att funktionen har god kunskap inom området och de lokala förutsättningarna inom kommunen för att en cirkulär och systemoptimerad klimatomställning.

Förslag 4. Standardiserad redovisning av klimatåtgärder

Göteborg Energi instämmer i förslaget och att en standardiserad redovisning på sikt kan leda till bättre data och uppföljning och underlätta rapporteringen för kommunen. Förslaget förutsätter förslag 2.4 (som vi inte har kommenterat här) om utvecklad klimatstatistik på kommunal och regional nivå och att klimatlagen utvidgas till att gälla all offentlig verksamhet och inte bara regeringens arbete på området, vilket vi anser vara rimligt för att få en nationell helhetsbild över klimatarbetet.

Förslag 5. Förstärkt uppdrag till länsstyrelsen för att leda och koordinera energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå

Länsstyrelsen har redan idag uppdraget att tillse att nationella mål och planer får genomslag i regionen. Av rapporten framgår att det verkar finnas resursbrister hos länsstyrelserna och att ett förstärkt uppdrag och ekonomiskt stöd om 50 miljoner att fördela, skulle ge länsstyrelserna bättre förutsättningar. Göteborg Energi anser

att länsstyrelsens har en viktig roll att spela i klimatomställningen på regional nivå, t ex i frågor som utbyggnad av regionnätet för att för säkerställa att tillräcklig effekt kommer att finnas till regionen. Det är dock svårt att bedöma om ett förstärkt uppdrag är det som krävs för att nå det som avses.

Förslag 8. Ökade klimatkrav i offentlig upphandling

Göteborg Energi ser positivt på förslaget att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att ta fram riktlinjer för klimatkrav i upphandling. Det är en tydlig signal till marknaden och kan öka farten i klimatomställningen. Det är också ett område där kommunen har en tydlig rådighet. Vi ser positivt på att livscykelanalyser och livscykelkostnader kommer att beaktas. Vi anser att det är viktigt att arbetet genomförs i tydlig dialog med de upphandlande parterna inom LOU och LUF för att riktlinjerna fyller sitt syfte och är tillämpningsbara i praktiken.

Förslag 10. Utred tillstånds- respektive anmälningsplikt för stora energi- och eleffektanvändare

Göteborg Energi tillstyrker förslaget då det skulle ge större möjligheter att långsiktigt planera för ett optimerat energisystem. Det gäller såväl för elnätet ur effektsynpunkt som möjligheterna för fjärrvärmens att nyttja spillvärme.

Bedömning ur följande dimensioner:

Ekonomisk

Det går inte att komma ifrån att flera av förslagen innebär kostnader, men de leder till ett robustare samhälle som blir mindre känsligt för omvärldsförändringar. Särskilt i rapporten om näringslivets klimatomställning finns ett tydligt fokus på kostnadseffektivitet, vilket är positivt.

Ekologisk

Hela syftet med klimathandlingsplanen är att nå de svenska klimatmålen.

Social

Det transporteffektiva samhället kan komma att få en positiv påverkan på stadsmiljön, öka tillgängligheten på alternativa transporter. Det kan även komma att få en påverkan på ökad jämställdhet då inte alla har tillgång till egen bil idag utan ofta reser kollektivt. Förslaget att fortsätta att tillvarata Agenda 2030-sekretariatets arbete innebär också att frågor inom social hållbarhet kommer att få en naturlig plats i det fortsatta arbetet.

Göteborg som ovan

GÖTEBORG ENERGI AB

Per-Anders Gustafsson